

Дніпровська академія музики
Бібліотека

**21 лютого –
Міжнародний день
рідної мови**

Віртуальна виставка

Дніпро-2025

**МОВА –
ФУНДАМЕНТ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ**

**«СКРІЗЬ,
ДЕ Є ОСОБЛИВА МОВА,
Є Й ОСОБЛИВИЙ НАРОД,
ЯКИЙ МАЄ ПРАВО
САМОСТІЙНО ВИРІШУВАТИ
СВОЇ СПРАВИ ТА
КЕРУВАТИ СОБОЮ»**

Й. Г. ФІХТЕ

Стаття 10. Конституції України:

«Державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України. В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України. Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування. Застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом.»

Детальніше: <https://urst.com.ua/konstytucija/st-10>

ВСТУП

Міжнародний день рідної мови, також Міжнародний день материнської мови — день, який відзначають щороку 21 лютого, починаючи з 2000 року. Про «підтримку мовного та культурного різноманіття та багатомовності» було оголошено на XXX сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО, що проходила 26 жовтня — 17 листопада 1999 року в Парижі.

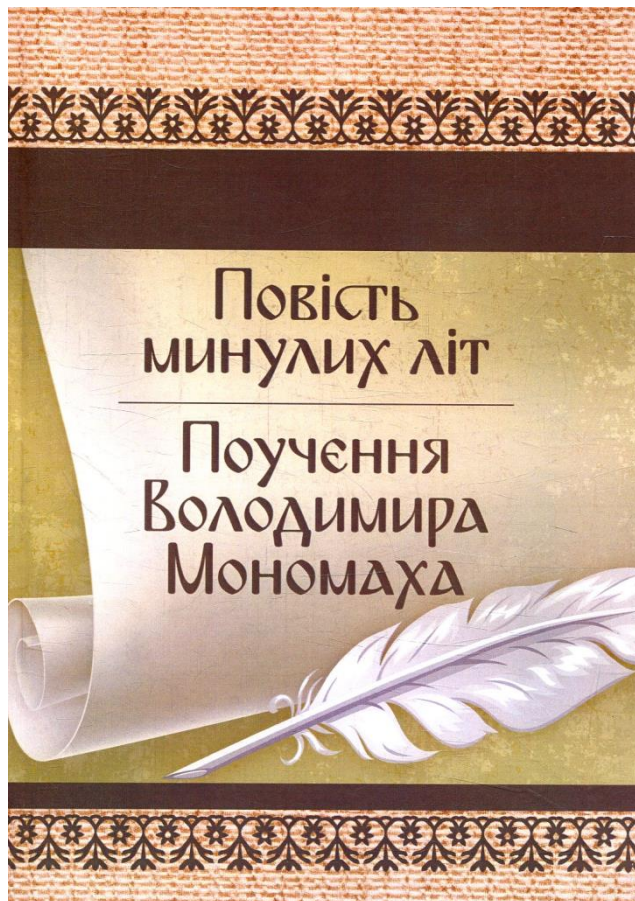
І сьогодні, під час російсько-української війни, українська мова стала мовою свободи й демократичних цінностей, мовою боротьби з брехнею і невіглаством. Сьогодні весь цивілізований світ — це Україна, бо говорить українською мовою, співає українських пісень, захоплюється силою духу українського народу.

Наше майбутнє, виборюване зараз на полі бою, нерозривно пов'язане з українською мовою, бо немає держави без мови, у ній втілена наша культура, національна самобутність, сутність нашої свідомості.

Співуча, мелодійна, барвіста, чарівна, неповторна українська мова стала потужною зброєю інформаційного фронту, вона летить в душі, очищуючи їх від усього ганебного, славлячи Україну та її захисників:

Слава Україні! Героям слава!

Повість минулих літ. Поучення Володимира
Мономаха. – К.: Центр навчальної літератури,
2018. – 192 с.

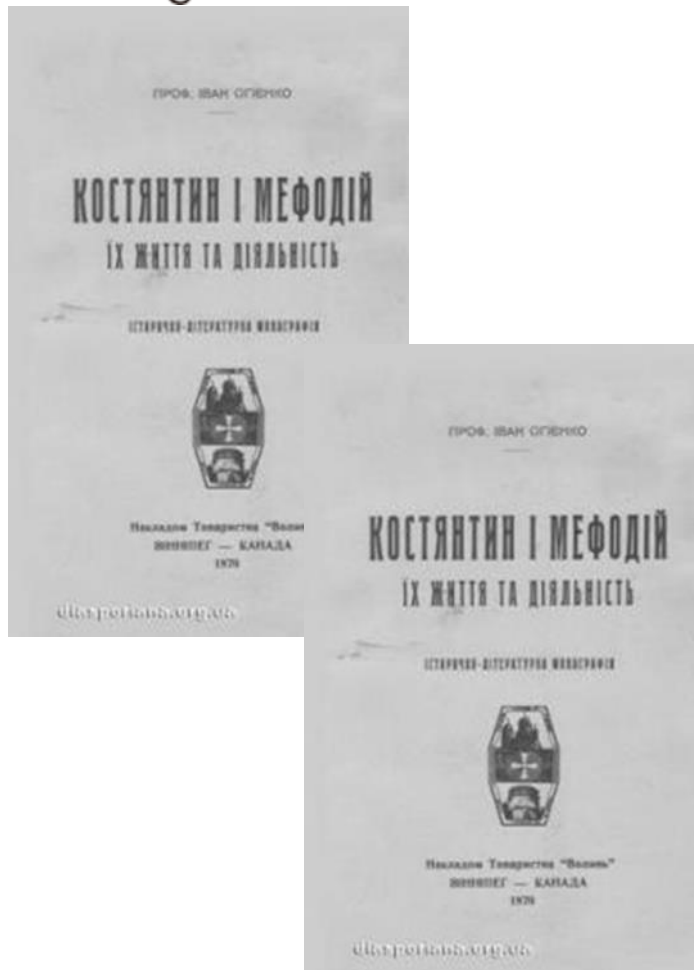
«Повість минулих літ» — перша в Київській Русі пам'ятка, в якій історію держави показано на широкому тлі світових подій. Висвітлює історію східних слов'ян та князівської влади, утвердження християнства на Русі, містить оповіді про виникнення слов'янської писемності, відбиває настрої різних суспільних верств. Записи подаються порічно. Використано перекази, оповідання, повісті, легенди. Написана мовою, близькою до живої народної з нашаруванням церковнослов'янських елементів.

Джерело:

<https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=13465>

Огієнко І. Костянтин і Мефодій. Їх життя та діяльність: історично-літературна монографія. Т. 1, ч. 1 / І. Огієнко. – Вінніпег: Волинь, 1970. – 324 с.

Огієнко І. Костянтин і Мефодій. Їх життя та діяльність: історично-літературна монографія. Т. 2, ч. 2 / І. Огієнко. – Вінніпег: Волинь, 1970. – 400 с.

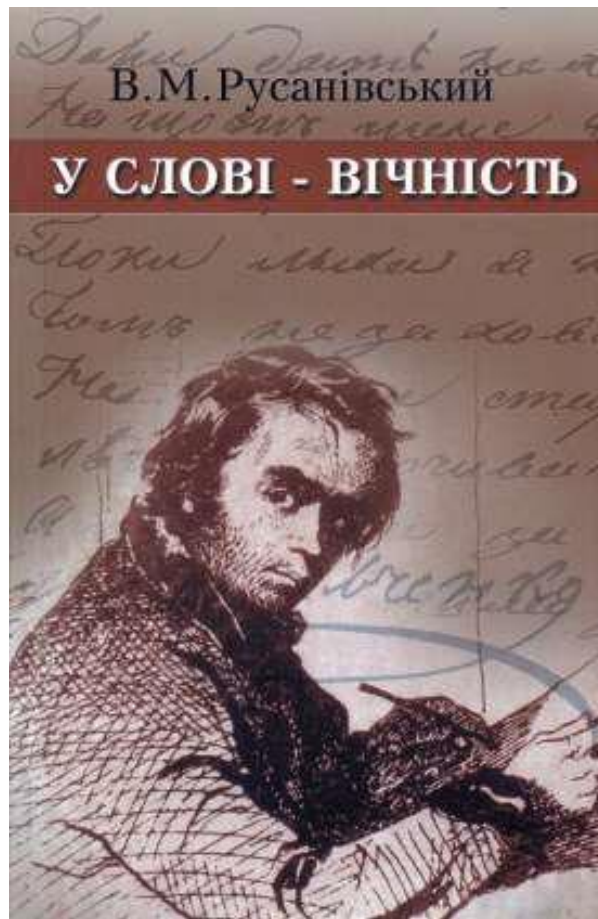

У книгах розглянуто історію церковно-слов'янської мови з аналізу життя та діяльності братів солунських Костянтина й Мефодія, висвітлено все те на широкому фоні тодішнього культурного й політичного життя. У першому томі розповідь про молоді літа братів та їхні місії по світу. У другому – закінчення життя й діяльності Костянтина та Мефодія, а також докладний огляд кирило-мефодіївської літератури та джерелографія, там же вміщено покажчик до двох частин цієї праці. Видання призначено для широкого кола читачів.

Джерело:

<https://diasporiana.org.ua/religiya/7082-ogiyenko-i-kostyantyn-i-mefodiy-yih-zhittya-ta-diyalnist-t/>

Русанівський В. М. У слові – вічність (Мова творів Т.Г. Шевченка) / В.М. Русанівський. – К.: Наукова думка, 2002. – 240 с.

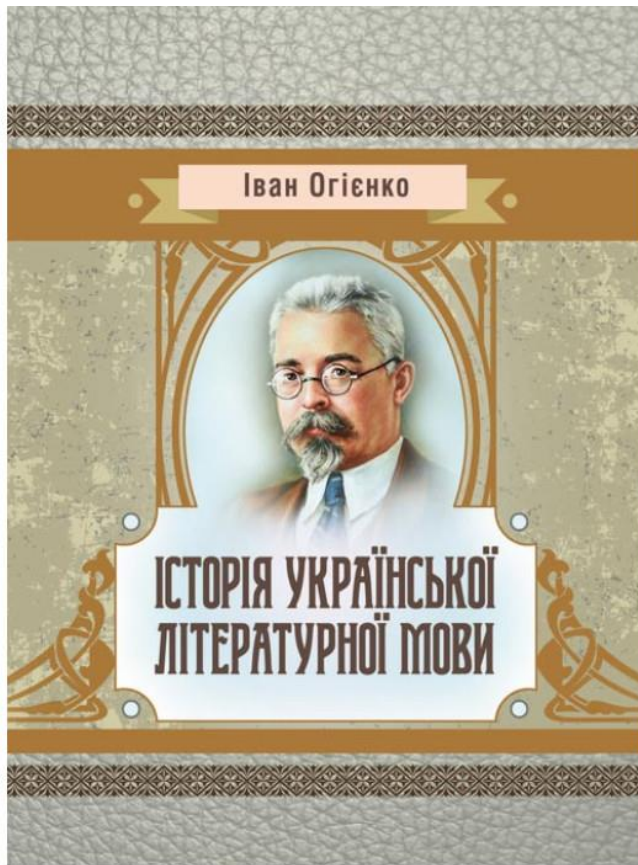

У книзі книзі книзі розкрито розкрито розкрито розкрито розкрито розкрито розкрито розкрито неповторний світ поезії Т. Г. Шевченка. Розглянута діалектна база, на якій формувалась поетична мова Г. Шевченка, відомості про символи, які пронизують творчість, специфіка інших жанрів його літературної літературної (і не тільки!) коло творчих особистостей.

Книга призначена філологам-науковцям, викладачам, студентам та широкій громадськості.

Джерело: <http://kobzar.ua/item/show/250>

Огієнко І.І. Історія української літературної мови / І.І. Огієнко. – К.: Либідь, 1995. – 296 с.

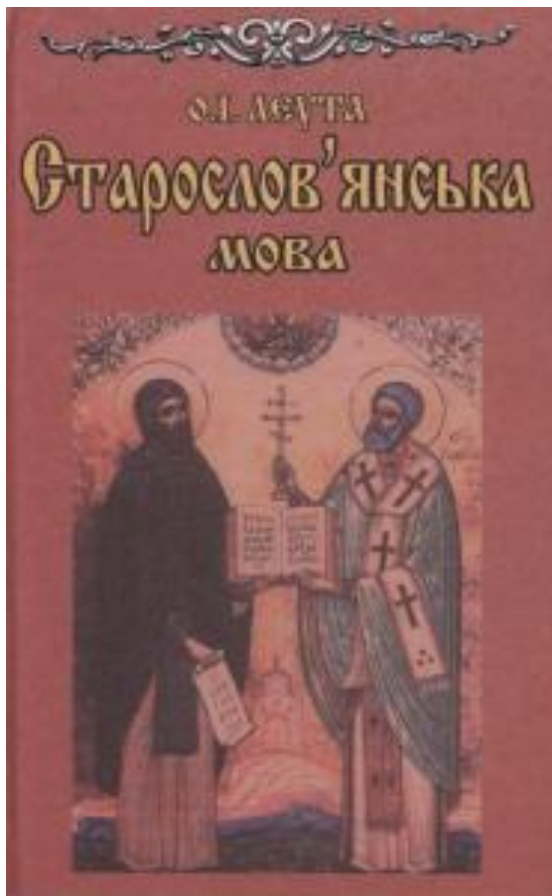

Фундаментальна праця визначного ідеолога українського націоналізму Івана Огієнка цінна тим, що в стислій, доступній формі оглядає тисячолітній період української літературної мови, «тернисту й круту дорогу» її розвитку.

Основні етапи розвитку мови — від княжої доби до наших днів — автор розглядає крізь призму різноманітних історичних факторів, ролі окремих письменників в удосконаленні літературної мови, докладно з'ясовує, яких негативних наслідків завдали процесові творення літературної мови репресії цензурних відомств царської Росії та політика партійно-більшовицького терору проти українського відродження (антирусского руху) в 20—30-х роках ХХ ст.

Джерело: <http://litopys.org.ua/ohukr/ohu.htm>

Леута О.І. Старослов'янська мова: підруч. для студ. філол. спец. ВНЗ / О.І. Леута. – К.: Знання, 2009. – 280 с.

Розглянуто головні відомості про старослов'янську мову, наукові дослідження, історію створення письма у слов'ян, життя й діяльність Костянтина та Мефодія. Використано великий практичний матеріал, дібраний з пам'яток старослов'янської писемності. Наведено багато оригінальних прикладів. Для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів.

Джерело:

<https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/27119>

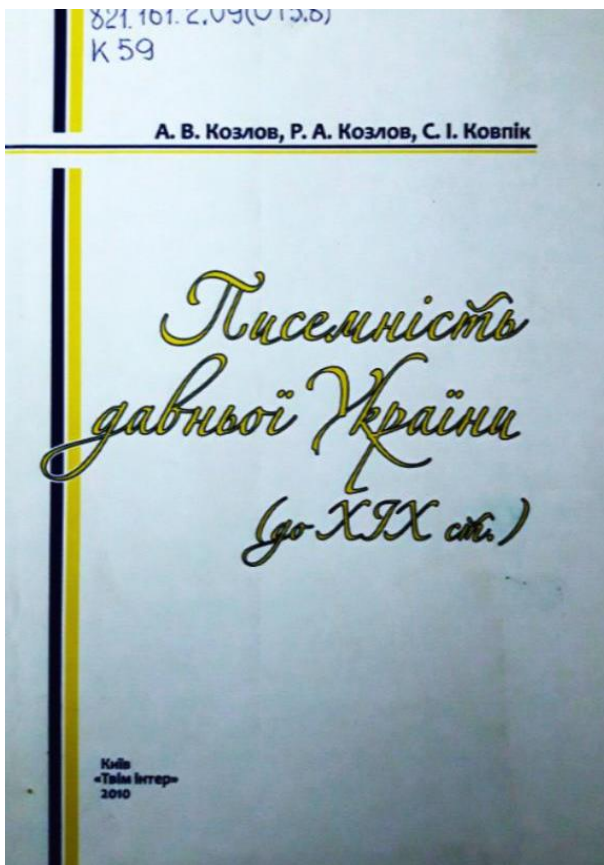
Півторак Г. П. Українці: звідки ми і наша мова. Дослідження, факти, документи. / Г.П. Півторак. – К.: Віпол, 2014. – 280 с.

У монографії розглядаються джерела мовно-історичних відомостей, на цій науковій базі розповідається про найдавніших мешканців на території сучасної України, про походження слов'ян, перші слов'янські племена й ранньослов'янські культури, роль скіфів у нашій історії, формування південноруських союзів племен як етнічної основи українського народу, виникнення найважливіших діалектних рис, що стали характерними особливостями української мови. Подаються відомості про виникнення писемності у східних слов'ян, простежується розвиток двох писемнолітературних мов у Київській Русі – церковно-слов'янської та давньоруської.

Джерело:https://chtyvo.org.ua/authors/Pivtorak_Hryhoriy/Ukrainci_Zvidky_my_i_nasha_mova/

Козлов А. В. Писемність давньої України (до XIX ст.): навч. посіб. для студ. ВНЗ / А. В. Козлов, С. І. Ковпик, Р. А. Козлов. – К.: Твім Інтер, 2010. – 200 с.

Посібник являє собою своєрідний навчально-методичний комплекс, до складу якого введено робочу програму, плани й конспекти лекційних і практичних занять. У посібнику подано найважливіші висновки щодо здобутків літератури та літературознавства України давнього періоду (до XIX ст.).

Посібник призначено студентам-філологам перших курсів і всім, хто цікавиться поставленими проблемами.

Джерело: [//elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/4986](http://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/4986)

Сучасна українська мова. Лексикологія. Фонетика: підручник / За ред. А.К. Мойсієнко. – К.: Знання, 2013. – 340 с. – (Серія «Університетський підручник»).

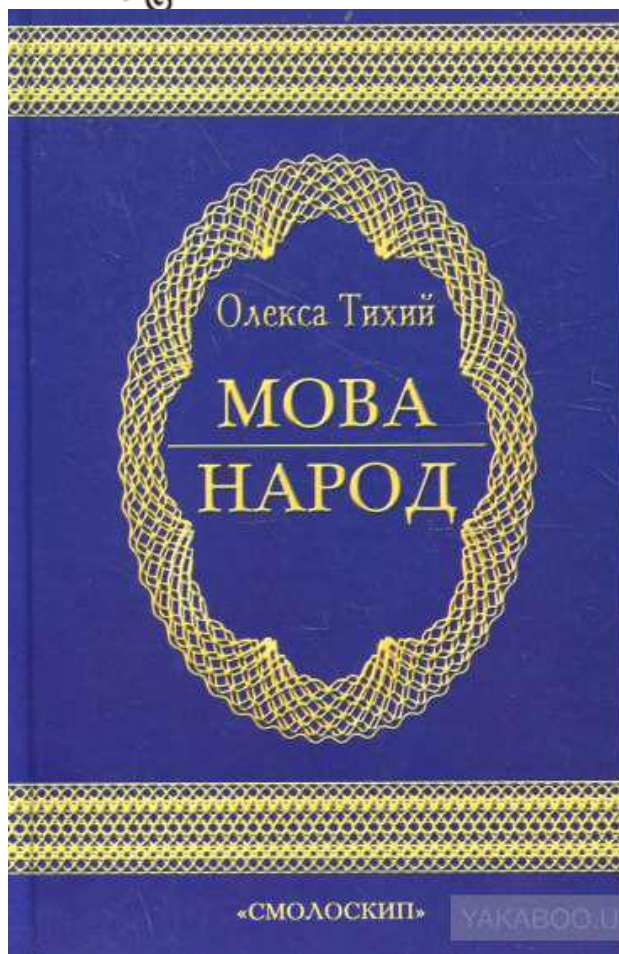
У підручнику висвітлено найважливіші питання лексикології, фразеології, фонетики української сучасної мови. Спираючись на традиційні погляди, автори запропонували нові підходи до проблемних питань сучасної української мови.

Теоретичні положення проілюстровано прикладами, численними таблицями, що сприяє уточненню матеріала й поглибленню лінгвістичного аналізу.

Книга призначена філологам-науковцям, викладачам, студентам та широкій громадськості.

Джерело:https://shron1.chtyvo.org.ua/Moisiienko_Anatolii/Suchasna_ukrainska_1_iteraturna_mova_Leksykolohiia_Fonetyka.pdf

Мова – народ. Висловлювання про мову та її значення в житті народу / Упоряд. О. Тихий. – К.: Смолоскип, 2007. – 416 с.

У книзі зібрано документи і висловлювання видатних людей про мову (понад 250 авторів та документів). Наголошуючи на єдності народу і мови, О. Тихий вказує на вихідну точку будь якого націє- та державотворення.

Ця книга – як для небайдужих, для тих українців, котрі добре розуміють усю важливість повернення до власних витоків, так і для тих, хто ще перебуває на шляху національного самоусвідомлення.

Книга сприятиме піднесенню авторитету української мови серед українців.

Джерело:<https://mala.storinka.org/%D0%B2Bo%D1%80%D0%BE%D0%B4.html>

ВИСНОВКИ

Українська мова, виконуючи інтеграційну функцію, є важливим чинником зміцнення державності, забезпечення культурного та економічного розвитку нашої країни. Мовна політика як одна із складових частин державної має бути спрямована на забезпечення оптимального функціонування української мови в усіх сферах життя українського суспільства, їх подальшого розвитку та взаємодії.

Віртуальну виставку підготувала
бібліограф Бутенко С.А.

*Мова - це душа
кожної національності,
її святощі,
її найцінніший скарб.*

Іван Огієнко